

BLOG

Ondermijning

Jan Willem Taams

AANTASTING

Cybercrime, financieel economische criminaliteit, drugsteelt en -handel zijn bekende voorbeelden van ondermijning. De samenleving krijgt meer te maken met gevolgen van deze ondermijning. Criminelen laten hun sporen achter door het dumpen van afval voor de productie van XTC, excessief geweld en liquidaties in openbare ruimtes en bedreiging van lokale bestuurders. Ondermijning krijgt daardoor extra aandacht in de media. Een paar feiten: Nederland produceert XTC voor € 18,9 miljard per jaar (bron: Politieacademie); in Nederland wordt jaarlijks voor € 16 miljard witgewassen, waarvan € 9,1 miljard afkomstig uit het buitenland (bron: WODC); door een capaciteitstekort bij de politie kunnen 16.000 aangiftes niet worden onderzocht (bron: Politie na vragen NOS). Een verdere toename van vermenging van de boven- en onderwereld wordt ook geconstateerd door deskundigen. Door deze ondermijnende ontwikkelingen neemt het vertrouwen van burgers in de overheid af.

BENADERING

Criminaliteit loont nog altijd, zelfs meer dan voorheen. Niet voor niets hebben toezichthouders als De Nederlandse Bank en Autoriteit Financiële Markten financieel economische criminaliteit als speerpunt benoemd in hun beleid voor 2019 en is een ondermijningsfonds door de overheid opgericht. Het vertrouwen van burgers wordt verder op de proef gesteld omdat mensen ook worden geconfronteerd met maatschappelijke ondermijning waar zij boos over zijn en geen begrip voor hebben. Bijvoorbeeld het niet indexeren en korten van pensioenen, failliet gaan en sluiten van ziekenhuizen en bedreiging van docenten

in het onderwijs. Ook binnen organisaties kan sprake zijn van ondermijning door niet constructief gedrag van medewerkers met 'ja zeggen' en 'nee doen'. Al deze verschillende vormen van ondermijning dragen bij aan onvrede bij mensen. De onderwereld maakt van deze situatie nog meer misbruik door nieuwe haakjes te slaan met de bovenwereld vanuit deze onvrede.

HERKENNING

Hierdoor ontstaat een negatieve spiraal waardoor ook een gevoel van moedeloosheid bezit kan nemen van mensen. Bestuurders zijn aangesteld om deze trends in positieve zin te keren. Dit kunnen zij doen door ondermijning hoger op de bestuurlijke en strategische agenda te zetten. Daardoor komt meer denkkracht beschikbaar en kunnen betere analyses worden gemaakt die leiden tot een verhoogd inzicht met betrekking tot ondermijning. Dit proces is nodig om het goede gesprek over de gevolgen van ondermijning te kunnen voeren en ideeën te ontwikkelen. Ondermijningspatronen kunnen ook beter worden herkend door deze stappen te zetten. Voor bestuurders is dat in meerdere opzichten relevant. In de eerste plaats kan criminaliteit beter worden bestreden en in de tweede plaats geven nieuwe denkrichtingen ook handvatten voor de aanpak van de andere vormen van ondermijning. Gezaghebbende bestuurders kunnen op basis hiervan adequate maatregelen nemen die de burger moed geven. Voor bestuurders is dat een mooie (bij)vangst bij de bestrijding van ondermijning.